

1968, 9. srpen, Jalta. - Sovětský záznam telefonického rozhovoru L. I. Brežněva s A. Dubčekem o plnění dohod z Čierné nad Tisou a Bratislavy.

Brežněv: Zdraví s. Dubčeka, ptá se, jak se daří. Krátký rozhovor na všeobecné téma.

Dále s. Brežněv řekl, že naši stranu a lid znepokojila řada nepříjemných řečí v tisku a vystoupení Císaře a jiných. Vzniká dojem, že se z porad nevyvozuji závěry. S. Brežněv řekl dále, že dobře chápeme, že tuto situaci způsobily pravicové síly, avšak komunisté a lid to nechápu a přičítají to činnosti vedení jako celku. To působí obtíže, jak odolat náporu protestů a odpovídat na to všechno. Nadto i my nabýváme dojem, že závazky, které jsme společně s vámi přijali v Čierné nad Tisou, se neplní, a to jak ty, které jsme přijali na dvoustranné schůzce za účasti všech členů předsednictva ÚV, tak i kádrové otázky, na nichž jsme se dohodli na setkání čtyřek.

Vzhledem k těmto okolnostem bych se tě, Alexandře Stěpanoviči, chtěl zeptat, v čem můžeme z naší strany pomoci.

Dubček: Chápu vaše znepokojení, s. Brežněve. Nyní však žádnou pomoc nežádám.

Brežněv: Když analyzujeme to, co se nyní děje ve vaší zemi, pak na základě všech poznatků, které máme k dispozici, jsme došli k závěru, že pravicové síly - samozřejmě víš, o kom je řeč - vedou znovu organizovanou podvratnou akci proti usnesením, která jsme přijali v Čierné nad Tisou.

Dubček: Ano, také my spojujeme vše, co je v naší realitě negativní, s pravicově orientovanou linií.

Brežněv: V souvislosti s tím bych chtěl, Sašo, zdůraznit, že nyní prožíváme velmi odpovědnou chvíli, která v mnohém určí naše budoucí svazky a vztahy. Vždy jsem ti říkal pravdivě a čestně vše, co odpovídalo danému momentu a situaci. Dospěl jsem k přesvědčení, k pevnému přesvědčení, že máš v předsednictvu síly a lidí, zdravé síly, o něž se můžeš opřít a které za tebe dají vše. Je důležité jen to, aby ses rozhodl opřít se o tyto síly, přitáhl je k sobě a vedl je v boji proti pravici. Říkám ti to proto, že po všechny dny našeho vzájemného setkání jsem byl svědkem tvého znepokojení a současně jsem si povšiml tvých pochyb i váhání. Proto ti, Sašo, chci ještě jednou říci, že bez pevných lidí, bez pevných pomocníků, bez lidí, oddaných naší věci, se s pravici nevypořádáš, přitom nyní vše závisí na vítězství nad pravici - buď upevníme naši svatou věc, přátelství mezi KSČ a KSSS, nebo se vrátíme k obtížným problémům a rozhodnutím, s nimiž jsme se potýkali do porady v Čierné nad Tisou, do porady v Bratislavě.

Dubček: Mluví o tom, že Černík a Lenárt nyní vypracovávají opatření, aby se realizovala dohoda, které bylo dosaženo v Čierné nad Tisou.

Brežněv: Sašo, měl-li bych však mluvit konkrétně, kdy tedy zamýšlíš posoudit kádrové otázky v duchu dohody, kterou jsme učinili?

Dubček: To je velmi složitá otázka a vy víte, že ji nemůžeme rozhodnout bez plenárního zasedání. Zamýšlíme svolat v nejbližší době plénum ÚV a tyto otázky tam zřejmě projednáme.

Brežněv: A jestlipak jste již stanovili přesné datum zahájení pléna?

Dubček: Ne, tuto otázku rozhodneme v úterý a přijmeme usnesení o datu zahájení pléna ÚV. Ale myslím, že plénum svoláme do deseti dnů.

Brežněv: A myslíš, že potom na plénu projednáte kádrové otázky?

Dubček: Ano, tyto otázky přísluší plénu, před jednáním pléna je nemůžeme rozhodnout.

Brežněv: No a co otázka rozdělení ministerstva vnitra? Vždyť kvůli tomu není třeba svolávat plénum. Vzpomínáš si přece, že tehdy na poradě jste řekli, s. Černík i s. Smrkovský i ty, že tuto otázku můžete vyřešit doslova v několika dnech a máte i dobrý návrh na druhou funkci - Šalgoviče. Tak tedy jak zamýšlíš řešit tuto otázku, kdy ji zamýšlíš řešit?

Dubček: Naši soudruzi nyní posuzují i tuto otázku, ale samozřejmě ani ji nelze vyřešit za dva tři dny.

Brežněv: Ale vždyť s. Černík řekl tehdy na zasedání pléna zcela konkrétně, že může dát během pěti dnů Smrkovskému příslušný materiál. Smrkovský řekl, že jakmile tento materiál od Černíka obdrží, Národní shromáždění do pěti dnů rozhodne o této otázce kladně, a já myslím, že dohoda byla naprosto konkrétní a jasná, a nechápu, jaké nové problémy zde vznikly.

Dubček: Problémy čistě organizační, spojené se strukturou ministerstva v souvislosti s vyčleněním Slovenska jako samostatné republiky.

Brežněv: Alexandře Stěpanoviči, chápu, že jsi velmi zaneprázdněn, ale prosím tě, abys osobně dohlédl, jak probíhá příprava těchto otázek, aby soudruzi, kteří je připravují, neprotahovali řešení na velmi dlouhou dobu.

Dubček: Ano, zabývám se tím vším a osobně sleduji tyto záležitosti.

Brežněv: Sašo, chtěl bych nadhodit ještě jednu otázku. Jde o otázku týkající se štvanic, ke kterým dochází vůči dělníkům závodu Auto-Praga, kteří podepsali dopis Pravdě. Vždyť jestli si vzpomínáš, náš velvyslanec ti ten dopis před uveřejněním ukázal a ty jsi řekl, že je to velmi dobrý dopis. Tak je to. V tomto dopise není absolutně nic, co by protičečilo řekněme dokonce duchu naší bratislavské deklarace. Vůbec nechápu, proč se připouští taková situace, kdy Císař organizuje útoky na čestné, správné představitele dělnické třídy jednoho z nejlepších podniků vaší země.

Dubček: To je práce pravicových sil, které očekávaly od našeho jednání jiné výsledky. Jsou to útoky pravicových sil. Včera jsem hovořil s Černíkem, také to tak hodnotíme, a proto přijímáme opatření, aby se to nerozšířilo do dalších závodů a aby tisk kolem toho přestal dělat povyk.

Brežněv: No a jak se plní další dohodnuté závazky, které jsme společně přijali v Čierné nad Tisou?

Dubček: Černík a Lenárt vypracovávají opatření k realizaci dohody a opatření k zákazu živelných mítinků.

Brežněv: Pokud je nám známo, nejsou tyto mítinky zase tak živelné. Svolává je Císař a jiné protistranické živly.

Dubček: Informovali mě, že Císař se těchto věcí zúčastnil. Jestli je tomu tak, pak jde o akce pravicového zaměření. Dal jsem však příkaz zjednat v této otázce jasno a prošetřit Císařovu činnost.

Brežněv: Je samozřejmě dobře, bude-li správně a objektivně prošetřena Císařova činnost. Ale to vše závisí, Sašo, na tom, kdo bude tato šetření provádět. Myslím, že v tomto případě je třeba, aby ses opíral o zdravé síly v předsednictvu ÚV KSČ, o své soudruhy, kteří ti vždy byli blízcí - jak v době tvého působení na Slovensku, tak v tvé práci v předsednictvu ÚV KSČ. Plně tě podpoří v boji s pravicí, budeš-li se právě o ně důsledně opírat. Je to důležité zejména nyní, kdy boj s pravicí dospěl k nejzávažnějšímu a nejrozhodnějšímu okamžiku, a v této situaci má mimořádný význam soudržné kolektivní působení zdravých sil a odvaha. Myslím, že i ty sám to dobře chápeš.

Dubček: Ano, přijímáme všechna usnesení kolektivně a za plného souhlasu všech členů předsednictva ÚV.

Brežněv: Zkrátka a dobře, chtěl jsem ti, Sašo, tímto telefonátem připomenout naši dohodu z Čierné nad Tisou a z Bratislavy, chtěl jsem, abys pochopil, že začínáme být poněkud znepokojeni, že tato usnesení nejsou plněna, a chtěl bych tě požádat, abys nad tím popřemýšlel, našel si čas i způsob, jak realizovat to, na čem jsme se dohodli. To je nyní, podle mého, velmi důležité.

Dubček: Zabýváme se těmito otázkami, s. Brežněve.

Brežněv: No, přeji vám úspěch, přeji ti vše nejlepší, Sašo. Na shledanou.